

Problémy, skúsenosti SPP pri aplikácii a z pohľadu ochrany prírody

25.11.2025, Nitra

Jozef Ridzoň

Projekt LIFE - IP NATURA 2000 SVK (LIFE19 IPE/SK/000003) je financovaný zo zdrojov Európskej únie v rámci programu LIFE a zo štátneho rozpočtu SR prostredníctvom MŽP SR.

Zhrnutie výsledkov CF-ekoschémy

Celkové zapojenie v r. 2023 (obdobné r. 2024)

- Spracované podľa článku Lukáša Hríbika z 26.2.2024 na Poľnoinfo

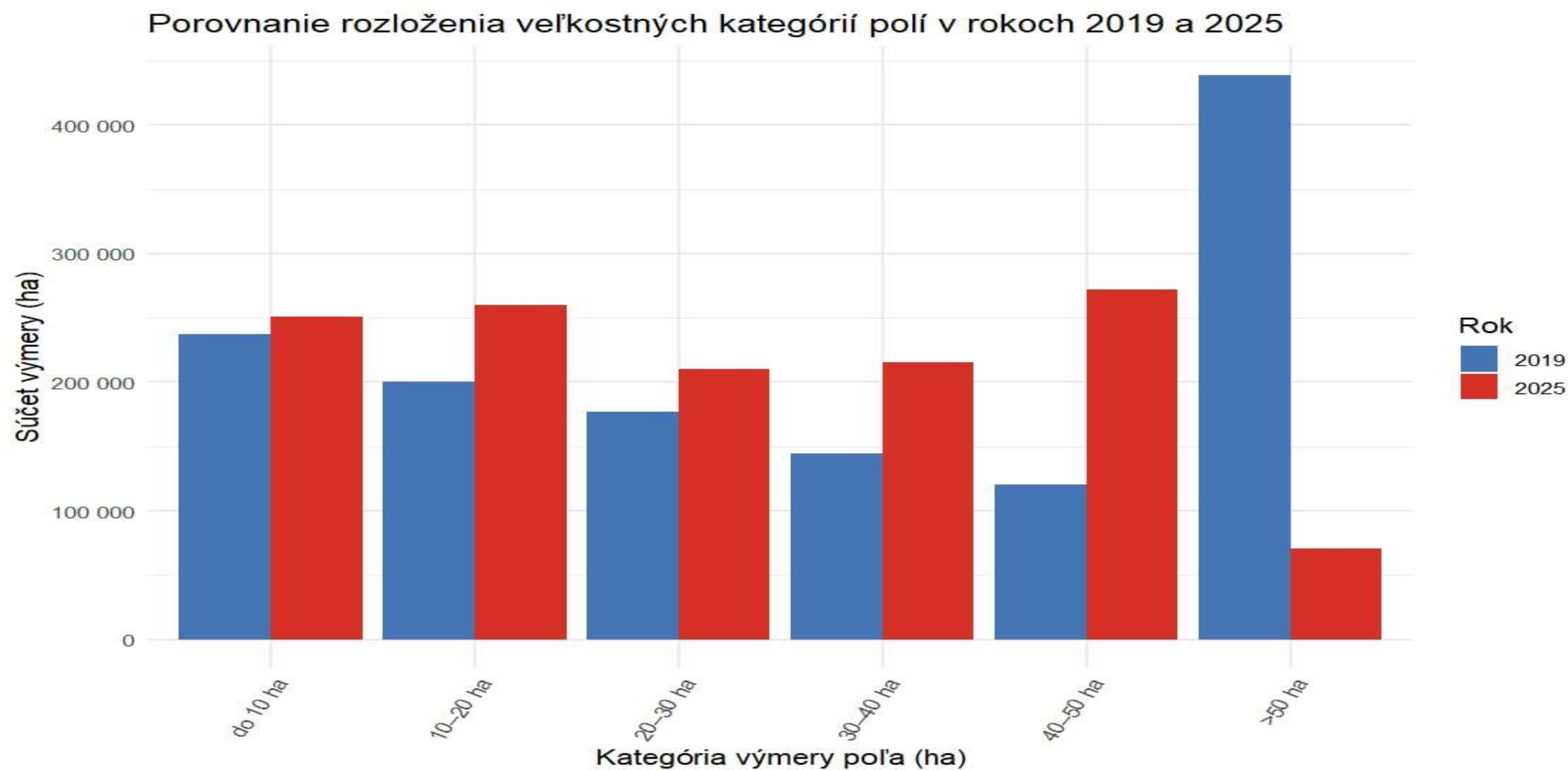
Veľkosť [ha]	Počet žiadateľov	Celková výmera	Ekoschémy žiadatelia	Ekoschémy výmera	Percento žiadatelia	Percento výmera
0 až 10	8 981	40 304 ha	4095	19 966 ha	45,6 %	49,5 %
10 až 100	4 797	162 161 ha	3113	117 364 ha	64,9 %	72,4 %
100 až 500	1 551	350 558 ha	1381	323 634 ha	89 %	92,3 %
500 až 1000	462	333 603 ha	429	309 696 ha	92,9 %	92,8 %
nad 1000	471	850 131 ha	431	762 632 ha	91,5 %	89,7 %
spolu	16 417	1 736 758 ha	9449	1 533 292 ha	57,6 %	88,3 %

Zhrnutie výsledkov CF-ekoschémy

Celkové zapojenie v r. 2023 (obdobné r. 2024)

Zhrnutie prínosov aktuálnej SPP pre vybrané aspekty ochrany prírody

- Zapojenie do ekoschém bolo plošne veľmi vysoké, od prvého roku vyššie ako v iných krajinách, čo prinieslo plošne veľký dopad prvkov vytvorených pre ochranu prírody
- **Na biopásoch zistených 2-7 x viac vtáctva ako mimo biopásov**, v závislosti od hodnotenej skupiny
- Ostrovy biodiverzity doplnili pozitívny prínos nie v rovnakej miere ako biopásy, avšak pri dobrom umiestnení a vhodnom tvare bol **prínos ostrovov biodiverzity pre ochranu prírody tiež nezanedbateľný**
- Viaceré druhy malej pernatej zveri (zajace, jarabice) ako aj iné druhy podľa dotazníka vyplneného ca 400 poľovnými združeniami boli zistené na biopásoch vo väčších počtoch ako mimo nich
- **Pokračovali pozitívne prínosy AEKO na ochranu poloprírodných a prírodných trávnych biotopov** – avšak limitované zmenami v stavoch hospodárskych zvierat (potrebne by bolo vyššie zaťaženie DJ), **prelomové prínosy AEKO na ochranu biotopov dropa**
- Práca kontrolórov pri nasmerovaní poľnohospodárov k postupom v zmysle legislatívy je veľmi potrebnou, keďže prvýkrát sa negatívny vývoj v poľnohospodárskej krajine od kolektivizácie zastavil, ba lokálne až zvrátil

Čo však dosiahnutiu týchto výsledkov predchádzalo?

Problémy aplikácie ekoschém – modifikácia č. 1

Prvý rok – kvôli zrážkam problém hlavne buriny

- Podniky vstupujúce do ekoschém mohli využiť **len možnosť 4 % neproduktívnych plôch**. Nie 3+4 %. Komplikácia pre tých čo majú živočíšnu – **súčasť modifikácie**
- **Buriny** – neskorý termín kosenia. **Súčasť modifikácie, riešilo sa čiastočne** – posunul sa z augusta na koniec júna a zjednodušila sa procedúra odstraňovania burín
- **Nedostatočne ocenená platba za ekoschémy v CHU** – za úroveň obmedzení by malo byť viac ako 92 EUR/ha – bolo možné aj bez modifikácie, otázkou boli možnosti MP SR **bolo riešené praxou**
- **Váhový faktor 1,5 neskôr kosených biopásov** – ak biopás ostane kosený po 1.8. bolo potrebné mu zvýšiť váhu, ak chcel štát viac plôch dobrých pre biodiverzitu, musel ich oceniť – **súčasťou modifikácie, keďže to že táto zmena meškala spôsobilo, že časť podnikov vystúpilo z ekoschémy**
- **Tolerancia pri nedodržaní výmery** – **súčasť modifikácie**, pri technickom pochybení ak sa nedodrží 20/50 ha do istého limitu, nemala byť sankcia
- **Hraboše** – urgentné riešenie gradácie a jej monitoring – **súčasť modifikácie čiastočne (len rodenticídy, ktoré sú autorizovanými alebo povolenými prípravkami na ochranu rastlín, v CHU vkladáním do nôr so stanoviskom ŠOP)**
- **Nepotiahnuté biopásky** po okraj ak chýba pár metrov – je potrebné vylúčiť sankcie voči podnikom – modifikáciu neakceptovala EK, ale nebude možná kontrola

Problémy aplikácie ekoschém modifikácia č. 1

Prvý rok

- **Presun biopásu bol veľmi komplikovaný** – *nebolo súčasťou modifikácie, bolo treba zjednodušiť aby sa dalo presunúť pri založení úrody*
- **Pri zatrávení 4 % v CHU a pastve nesmela bežať lehota 5 rokov zmeny na TTP** – *vyriešilo sa príručkou pre aplikáciu (kód plodiny nový 889)*
- **Upravenie chybných odkazov** v národnej legislatíve (odkaz 37 na kosenie biopásov) – *vyriešilo sa, no bolo treba aj neskôr*
- **Možnosť trvale zarátať úhory nad rámec ekoschémy do GAEC 8** – ide o to, že bez toho sa v CHVU navyšujú neproduktívne plochy až na 9-9,5 %, čo mnohých farmárov odrádza od ekoschém – *vyriešilo sa, no od 2025 irelevantné kvôli zmene EU legislatívy*
- **V CHU skúsiť nájsť možnosť alternatívneho plnenia ekoschémy** – aby sa zvýšila slabšia zapojenosť CHU - 47 % - *v prvej modifikácii nebola zhoda*

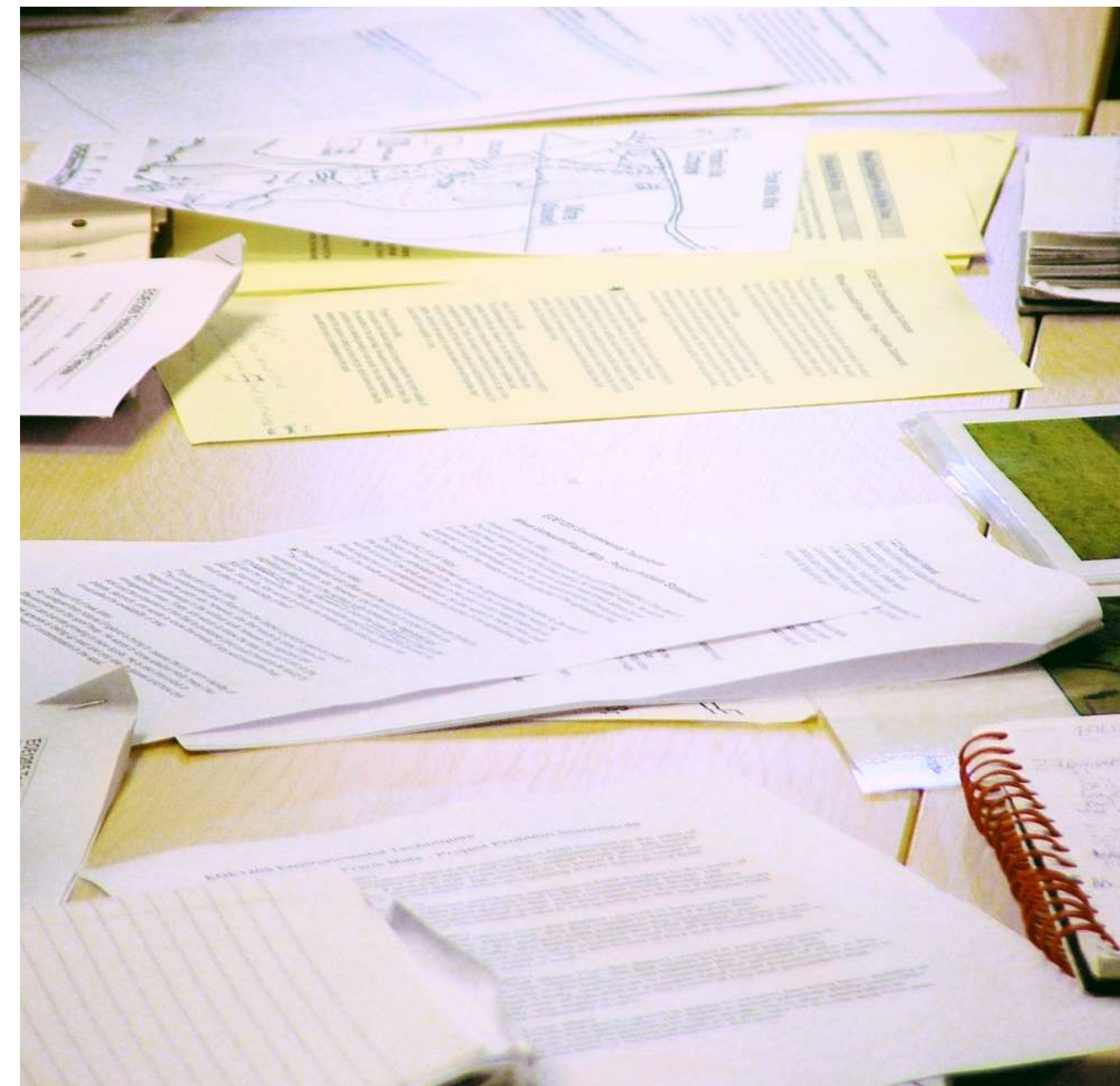
VŠETKY TIETO ZMENY BOLI AKCEPTOVATEĽNÉ, LEBO HLAVNÝM PRÍNOSOM EKOSCHÉM A NOVÝCH AEKO JE OBNOVA BIOTOPOV VZÁCNÝCH DRUHOV. ČÍM VIAC PODNIKOV SA ZAPOJOLO, TÝM VIAC BIOTOPOV VZNIKLO. TO, ŽE SA NIEKDE APLIKOVAL ODLIŠNÝ POSTUP KVÔLI HRABOŠOM AŽ TAK NEVADILO, IŠLO O JEDNOTLIVÉ PRÍPADY. V ochrane prírody sme sa teda zamerali na výsledky, menšie odchylky v podobe nejakých úľav pri výskyte inváznych druhov či hrabošov, či nedotiahnutia biopásov po okraj tak neboli zásadný problém.

Iné problémy pri aplikácii SP SPP

Prvý a druhý rok

- **Rozporné termíny kosenia biotopy a mozaika** (biotopy povinnosť pokosiť do 8.8. pri mozaike možné odložené až po 15.8. upozornili na to Oravci)
- **Rozšíriť možnosti vstupu do AEKO na zatrávnenie** OP aj mimo nížinné CHU – na Orave a inde viacerí indikovali záujem, o toto AEKO v nížinách nebol záujem
- Príliš striktne vymedzené osivo pre opeľovače, nejasnosti pri vymedzovaní 10 % pre opeľovače u podnikov ležiacich aj v CHU a mimo CHU, mulčovanie biopásov, rôzne termíny kosenia TTP a nedopaskov na TTP, príliš krátky čas na zapravenie maštalného hnoja (12 hod bolo, dnes 20 hod), potreba vyčleniť zmes pre opeľovače ak boli $\frac{3}{4}$ trávy na OP a TTP a i.

Aplikácia ekoschém druhý rok

Modifikácia č. 2

- **GAEC8 - úhory sa rušili bez náhrady (najzásadnejšia zmena z pohľadu OP)**
- V ekoschéme sa v CHU zavádzali ostrovy biodiverzity (tiež sa menil limit kedy sa plocha považuje za CHU) – do praxe od kampane 2025
- Zladili sa termíny na kosenie na 23.6. vrátane opeľovačov
- Hraboše sa umožnilo riešiť podrývaním a podmietkou aj v inak zakázanom období a tým sa už poskytla plná škála na riešenie problematiky
- Biopásky umožnilo sa zloženie od d'atelinotráv cez úhor po opeľovače, po 15.8. sa umožnili presuny biopásov (prejazdy technikou) a tiež sa umožnilo mulčovanie
- 20 % TTP sa umožnilo mulčovať, odstránil sa riadny termín kosenia (60 % chýb v AMS) a zjednotili sa termíny odstraňovania nedopaskov
- Čo sa v druhej modifikácii nedoriešilo – zvýšenie platby drop (jediné AEKO so zníženou platbou, len 72 %), ešte nebolo doriešené zatraktívnenie AEKO zatrávnenie ornej pôdy

Aktuálna modifikácia a zmeny v 435, 436/2022 a 3/2023

Modifikácia č. 5

- Zmeny sú stále v procese MPK, dnes končí proces pripomienkovania, takže ešte sa môžu mierne upraviť
- Líniové vegetačné prvky bude možné začleniť do neproduktívnych plôch v rámci ekoschémy
- Celoročný vegetačný kryt v ekoschéme nebude nutné zabezpečiť v každom druhom medziradí pri vinohradoch v konverzii
- V rámci nových záväzkov AEKO od r. 2026 (a) precízne hnojenie orných pôd pri ochrane vodných zdrojov, b) šetrné hospodárenie na ornej pôde, v ovocných sadoch a vo viniciach, c) zatrávnenie ornej pôdy) budú len trojročné záväzky
- Rozširuje sa oblasť na zatrávnenie ornej pôdy o zraniteľné oblasti, (žiadateľ nesmie žiadať toto AEKO na viac ako 10 % podniku), pôda počas záväzku ostáva ornou pôdou – dalo by sa použiť na menej úrodné pôdy, úhory a iné
- Dopĺňa sa podpora na chov zvierat v ekologickej poľnohospodárskej výrobe

Pretrvávajúce nejasnosti a otázky

- kosenie nedopaskov v rámci ekoschémy – stále sa vyžadujú rozhodnutia úradov aj tam, kde dokumentácia ochrany prírody hovorí jasne, že nedopasky sa nekosia, zbytočná byrokratická záťaž pre všetkých. Dokumentácia OP je nadradená rozhodnutiam v zmysle 543/2002, tu si myslím, že je priestor viac sa zamerať na schválenú dokumentáciu OP
- Zatrávnenie ornej pôdy v rámci ekoschémy v CHU – tiež podobný problém ako vyššie (to len zo včera), kde sa zdá, že sa neakceptuje rozhodnutie úradu, ktorý zakázal pastvu, a ďalej sa požaduje pastevný denník. Pre obavy z obdobných komplikácií viaceré podniky radšej zvolili ostrovy biodiverzity – zatrávnenie pritom bolo kľúčové pre ochranu ohrozených druhov
- Pastevné denníky – príliš veľa byrokracie, iný pre pastevné ekoschémy (je potrebný detailnejší), iný pre biotopy a CZ (stačí počet)
- Na biotopoch TTP príliš obmedzené mulčovanie (problém legislatívy) 1 x za 5 rokov, tie plochy zarastajú, ich výmera sa znižuje a poľnohospodári musia vracať podporu a také plochy znovu zarastajú, sú vyhadzované z LPIS / na druhej strane častejšie mulčovanie poškodzuje biotopy, otázke je čo s tým

Pretrvávajúce nejasnosti a otázky

- Pretrvávajú problémy pri kontrole AEKO drop preto, lebo v r. 2024 sa prekrývali zmeny GAEC8 (kedy sa vestníkom 7/2024 umožnilo GAEC8 plniť dusík viažúcimi plodinami) a zároveň oseedný postup v AEKO stanovoval výmeru plodín – tento stav s GAEC8 vyplývajúci z EU legislatívy platil len jeden rok, ale vniesol neprehľadnosť. Tu treba pozerať aj na výsledky – či reálne prinieslo dané opatrenia výsledok ako sa očakávalo
- Podnik, ktorý má na celej ploche trávy na OP stále musí plniť neproduktívne a medonosné plochy. Ak by ich zasiali, prerušili by 5 rokov konverzie na TTP, ktorú chcú docieľiť

Očakávané zmeny reflektujúce prax

- Prístup je v aktuálnej SPP a aj v novej bude viac zameraný na výsledky – pochybenia, ktoré sú v šedej zóne tak budú mať menší význam
- Ostrov biodiverzity – zdá sa, že v r. 2026 nebude možné odčítavať výmery úhoru, tráv a bylinných krmovín a viacročných krmovín na plochách, kde sa ráta s ostrovom biodiverzity – bude to len zmena usmernenia – treba si to odkontrolovať
- Mierne sa upravujú GAEC2, GAEC7 a GAEC9. Pre Slovensko asi bude relevantné len zmena GAEC7 na EU úrovni – výnimky z kontrol a sankcií pre farmy pod 30 ha (6 dní stará info, aktuálny Poľnohospodársky omnibus a výsledok trialógu)

VEL'KÁ VĎAKA VŠETKÝM

Všetkým, ktorí sa podieľali na zlepšovaní aplikácie SP SPP, kde to zároveň pomohlo či poľnohospodárom či prírode patrí veľké poďakovanie. V prvých rokoch sa vďaka nemalému zapojeniu všetkých zainteresovaných napríklad ekoschémy rozbehli rýchlejšie ako v Nemecku.

- Vďaka patrí MP SR, PPA, kontrolórom, komorám, poľnohospodárom a všetkým ďalším zainteresovaným
- Ak máte postrehy, otázky, ktoré v súvislosti s pravidlami platnými v SPP v súvisí s ochranou prírody je vhodné prediskutovať, otvoriť, budem rád.
- V prípade záujmu o detailnejšie info k obsahu prezentácie: Jozef Ridzoň, ridzon@vtaky.sk, 0902222160

Ďakujem za pozornosť!